

RESULTATEN CONJUNCTUURENQUETE 1STE HELFT 2019

Willemstad, oktober 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Investeringsbelemmeringen.....	3
Vertrouwen in de economie.....	4
Vertrouwen in de toekomst	5
Perceptie investeringsklimaat	5
Conjuntuurindex.....	5
Omzetmutaties	5
Bedrijfsresultaten	5

Inleiding

In juni en juli 2019 zijn in het kader van de conjunctuurenquête ruim 400 bedrijven benaderd. Doel van de enquête is om tweemaal per jaar actuele informatie te verschaffen over bedrijfsmatige en economische parameters en ontwikkelingen. Daarnaast dient het inzicht te geven in verwachtingen en opinies van ondernemers. Deze informatie is van belang voor het krijgen van inzicht in de economie, werk en werkgelegenheid en investeringsklimaat.

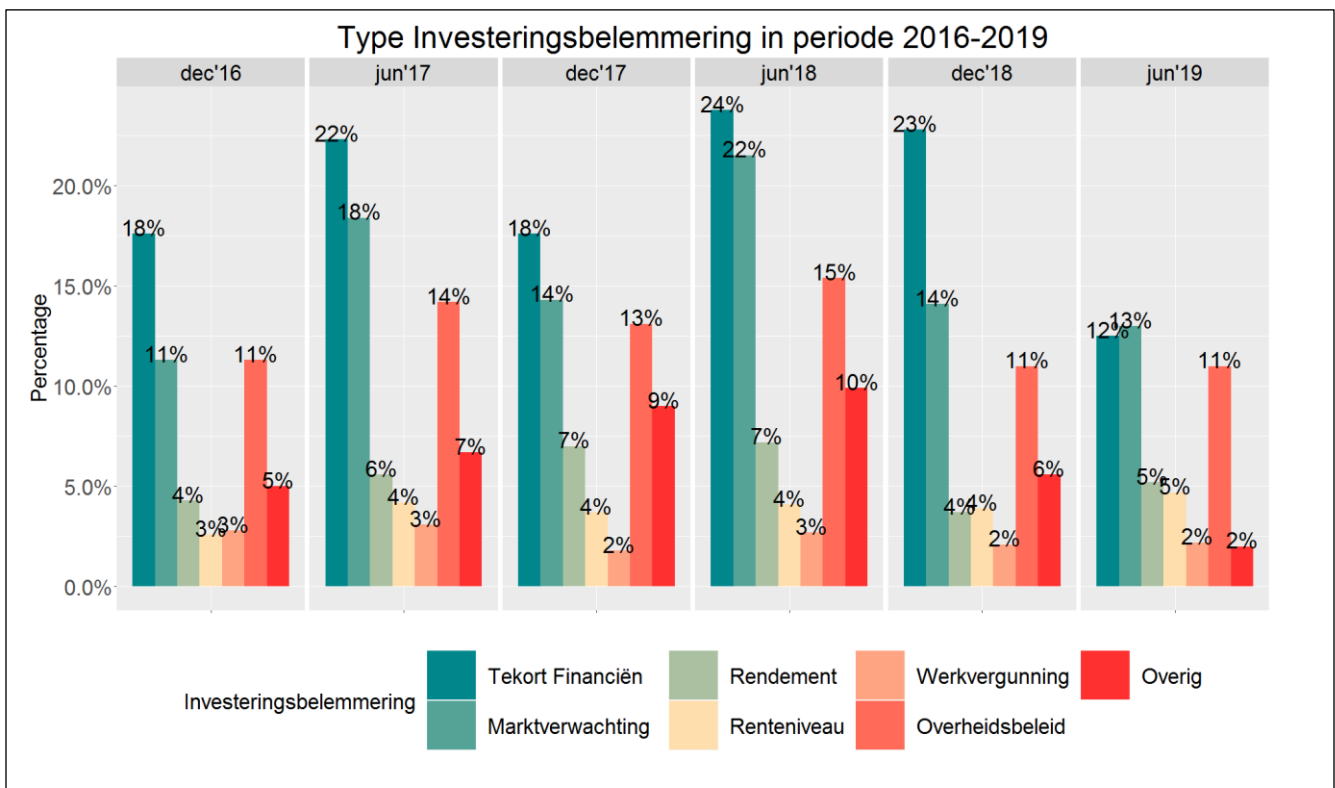
Vanwege het verbeteren van de efficiency en een beperkt budget hebben nu voor het eerst de bedrijven de enquête geheel en alleen online kunnen invullen. Dit middels een speciale software die daarvoor is verkregen.

Zoals gebruikelijk is het onderzoek uitgevoerd bij alle bedrijven met tien of meer werknemers, terwijl van de bedrijven vanaf drie tot tien werknemers een steekproef is genomen. Het is aldus voor een deel een steekproefonderzoek. Door het nemen van een steekproef wordt een schatting gemaakt van de karakteristieken van de gehele populatie (alle bedrijven) en kunnen daar op een verantwoorde wijze uitspraken over worden gedaan. Onder bedrijven wordt hier verstaan N.V.'s en eenmanszaken met een balans en winst- & verliesrekening.

Het onderzoek en de respons heeft zich qua grootte van bedrijven verspreid over zowel kleine- (tot 10 werknemers), middelgrote (tot 50 werknemers) als grote bedrijven vanaf 50 werknemers. De responsverdeling over klein, middelgroot en groot bedroeg dit halfjaar 21, 59 en 20 procent.

Investeringsbelemmeringen

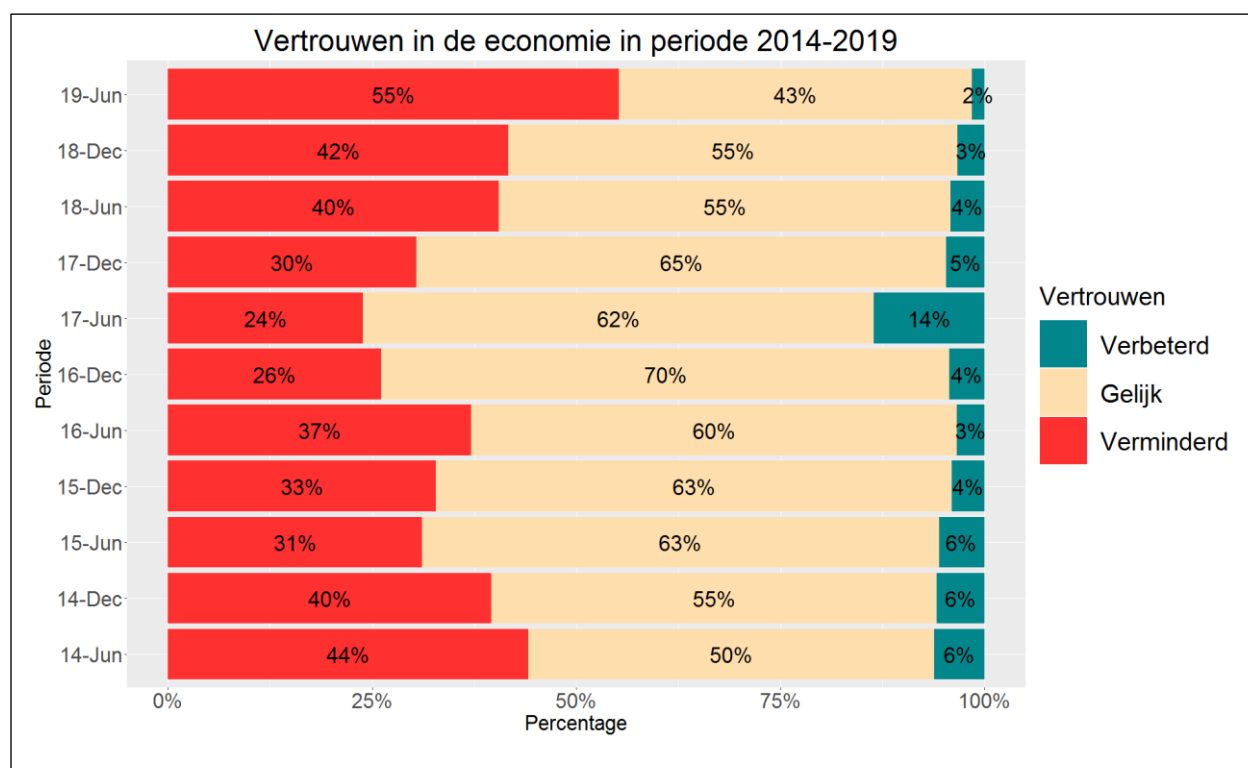
Van de benaderde bedrijven heeft ruim 25 procent aangegeven dat er van investeringsbelemmeringen sprake is geweest, 8 procentpunten minder dan in december 2018. Samen met de verwachting ten aanzien van de markt wordt het tekort aan financiële middelen met 13 procent als de grootste investeringsbelemmering gezien. Dit laatste percentage is het afgelopen halfjaar met 10 procentpunten sterk afgenomen (was 23%). Het aandeel bedrijven dat een slechte marktverwachting als belemmering heeft aangegeven is daarentegen nauwelijks veranderd, dit was 14 procent. Ook bij het overheidsbeleid als belemmering is in de eerste helft van 2019 geen verandering opgetreden. Dit is met 11 procent van de bedrijven gelijk gebleven.

Vertrouwen in de economie

Het vertrouwen in de economie is de eerste helft van 2019 naar de mening van de ondernemers duidelijk verminderd. Het aandeel bedrijven wat dat heeft aangegeven, is toegenomen van 42 naar 55 procent. Het percentage ondernemers dat heeft aangegeven dat het vertrouwen gelijk is gebleven, is ten opzichte van december 2018 afgenomen van 55 naar 43 procent.

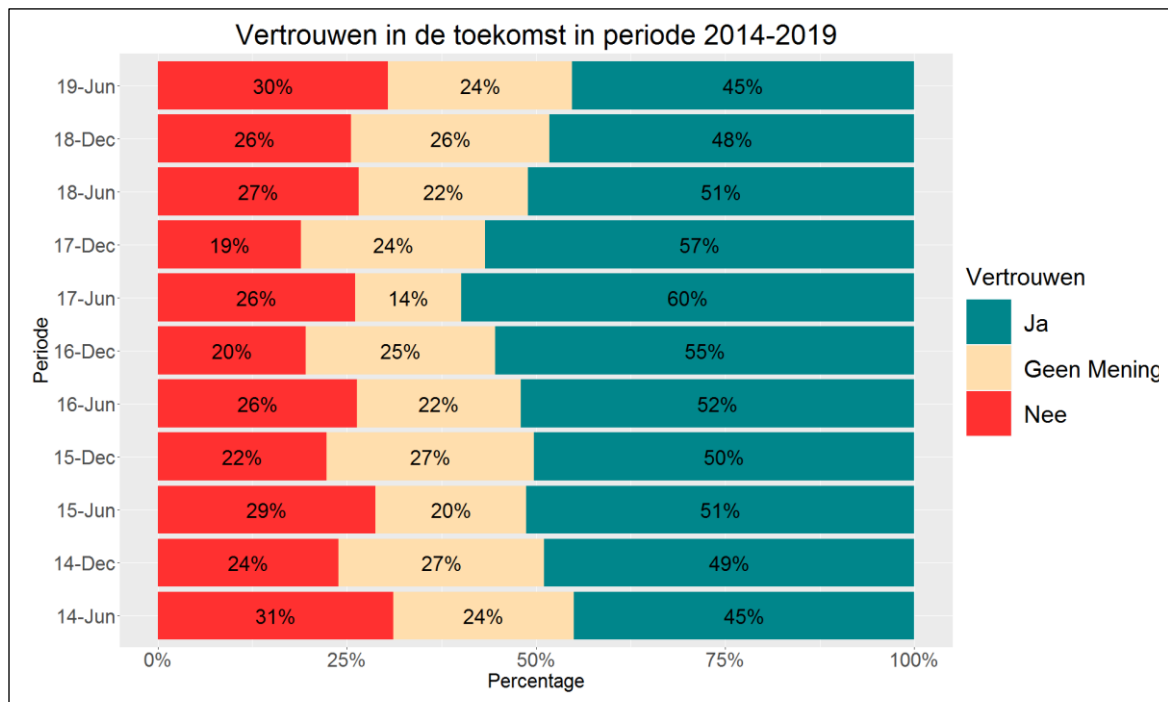
Het percentage bedrijven wat heeft aangegeven dat het de afgelopen periode verbeterd is, is wederom laag; van 3 naar 2 procent van de bedrijven.

Vertrouwen in de toekomst

Het vertrouwen in de toekomst is het afgelopen halfjaar ongeveer gelijk gebleven. Het percentage bedrijven dat in juni 2019 heeft aangegeven vertrouwen te hebben in de toekomst, is in vergelijking met december 2018 afgenomen, van 48 naar 45 procent. Daarentegen is het aandeel bedrijven dat heeft aangegeven géén vertrouwen te hebben in de toekomst eveneens afgenomen en wel van 26 naar 24 procent.

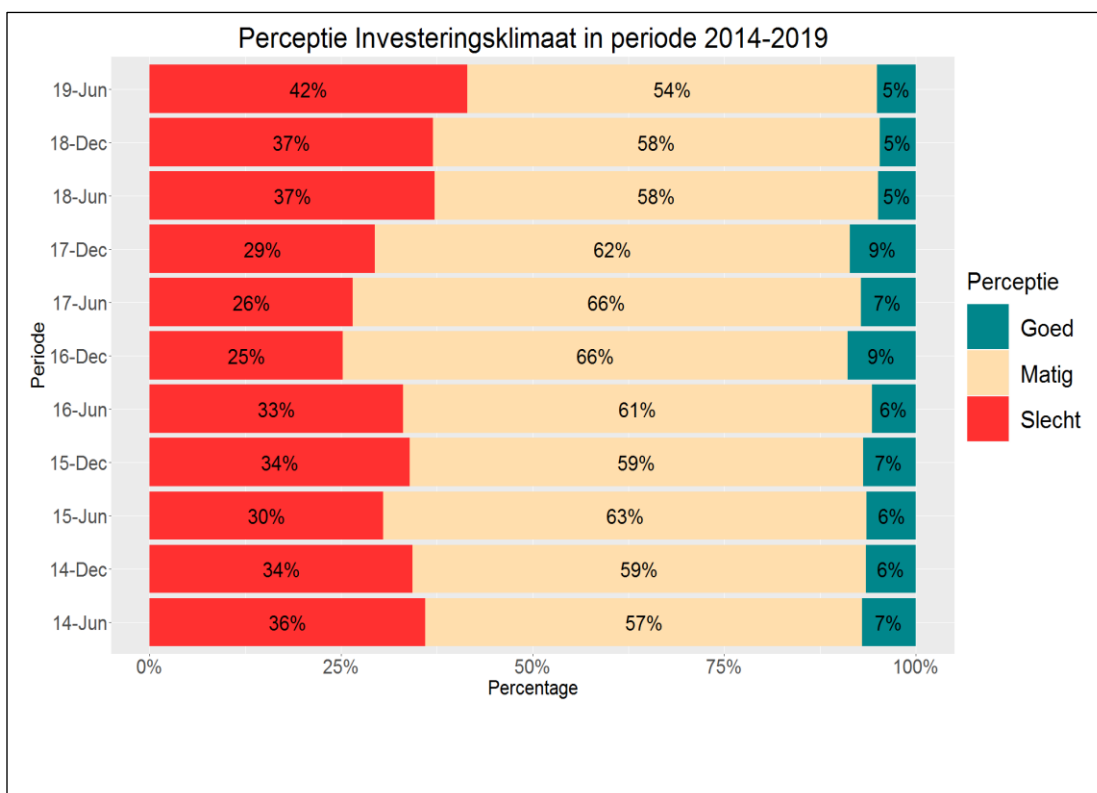
Iets meer bedrijven hebben aangegeven geen mening te hebben over de gestelde vraag. Dit is ten opzichte van afgelopen periode toegenomen van 26 naar 30 procent.

Perceptie investeringsklimaat

De mening ten aanzien van het investeringsklimaat is in vergelijking met december 2018 wat verslechterd. Meer bedrijven hebben aangegeven het klimaat slecht te vinden, dit is toegenomen van 37 naar 42 procent. Het aandeel bedrijven dat heeft aangegeven het klimaat goed te vinden is met 5 procent van de bedrijven gelijk gebleven.

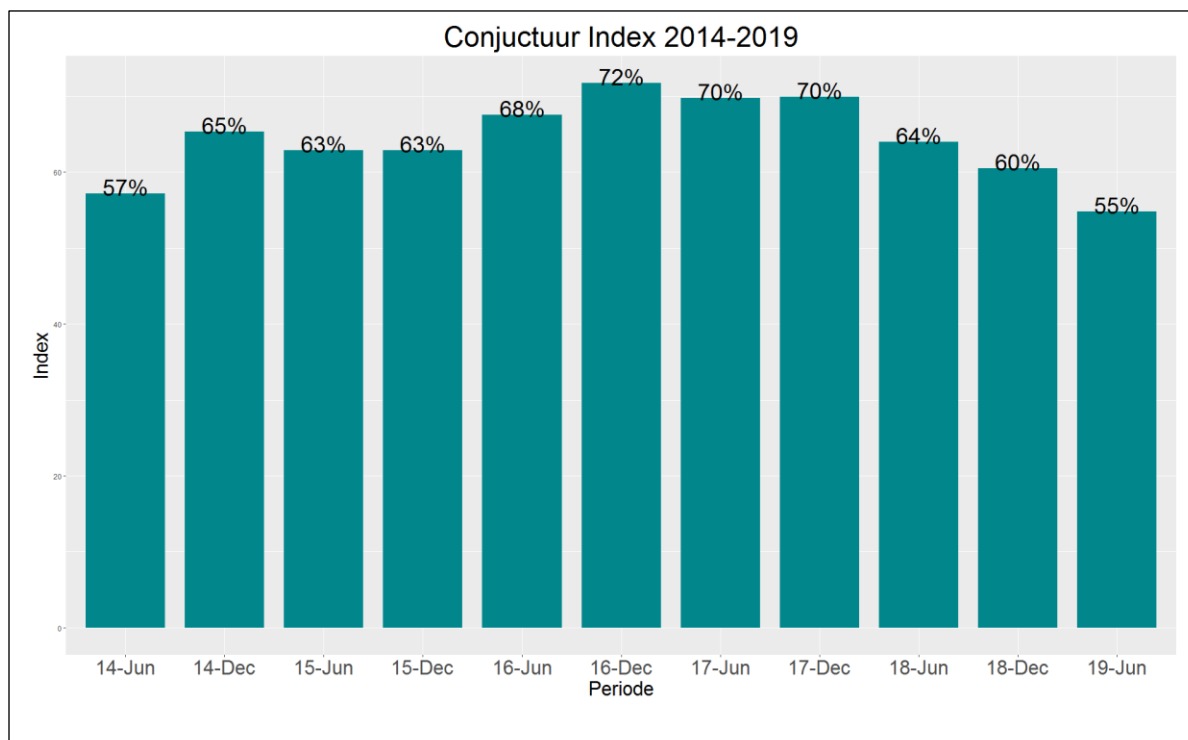
Ook nu weer beoordelen de meeste bedrijven het investeringsklimaat als ‘matig’. Dit is afgenomen van 58 naar 54 procent.

Conjunctuurindex

Om een beeld te krijgen van het verloop van de conjunctuur wordt er een conjunctuurindex opgesteld. Dit aan de hand van gegevens van vertrouwen in de toekomst, de perceptie van het investeringsklimaat en de omzetmutaties. Deze zijn geaggregeerd in de vorm van een samengestelde intervalindex waarbij 2010 als beginpunt is genomen.

Sinds eind 2010, na het opheffen van de Nederlandse Antillen en de totstandkoming van het Land Curaçao, vertoont de conjunctuurindex, na allereerst een sterke daling, een geleidelijk toenemende trend, tot december 2016. Per juni 2019 is het met 55 procent 5 procentpunten lager uitgekomen in vergelijking met december 2018.

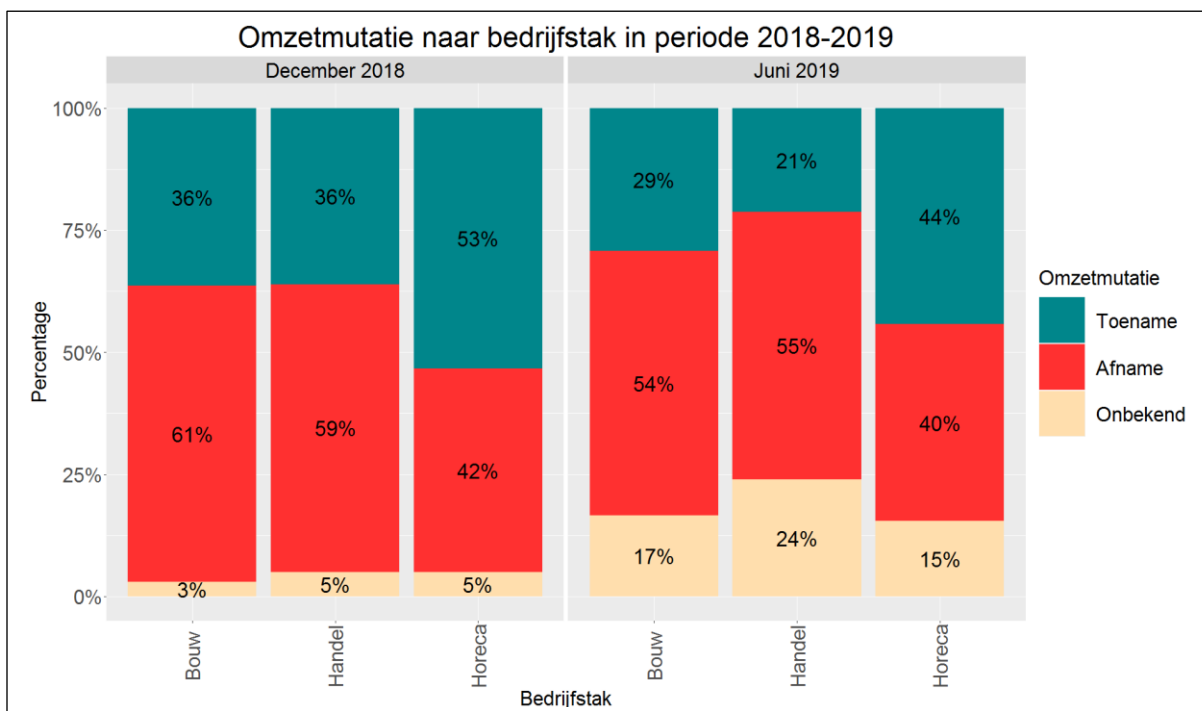
Omzetmutaties

De omzetmutaties geven inzicht in welke mate de omzet is veranderd in vergelijking met voorgaande periode. Het percentage 'toename' van de omzet bedraagt 29 procent en is daarmee afgenomen ten opzichte van december 2018 (was toen 37%). Het percentage bedrijven met een afname van de omzet is eveneens verminderd en wel van 56 naar nog geen 50 procent van de bedrijven.

Bij deze omzetveranderingen is er speciaal gekeken naar drie voor conjunctuur en economie belangrijke bedrijfstakken, te weten de bouw, handel en horeca. De bouw vanwege de grote invloed op de conjunctuur, de handel vanwege het feit dat dit qua omzetten de grootste bedrijfstak is en horeca vanwege het grote economische- en maatschappelijk belang van toerisme.

Bij de horeca hebben ook afgelopen halfjaar relatief veel bedrijven een toename van de omzet hebben gehad in de eerste helft van 2019. Deze is echter wel negatief veranderd van 53 naar 44 procent. Ook bij de handel is het percentage toename omzetten afgenomen (van 36 naar 21%) doch hebben eveneens minder bedrijven een afname van de omzet gehad. Deze is verminderd van 59 naar 55 procent.

Bij de bouw is van een soortgelijke situatie sprake geweest. Minder bedrijven hebben te maken gehad met een toename van de omzetten (van 36 naar 29%) en ook minder bedrijven zagen de omzetten afnemen (van 61 naar 54%).

Bedrijfsresultaten

Het aandeel bedrijven welke heeft aangegeven het jaar 2019 met een positief bedrijfsresultaat verwacht af te sluiten bedraagt 62 procent. Dit is 4 procentpunt hoger dan het bruto winstpercentage van december 2018. Bijna 38 procent van de geïnterviewde bedrijven heeft afgelopen juni aangegeven een negatief bedrijfsresultaat te verwachten (4 procentpunt minder ten opzichte van 2018). Hoe het daadwerkelijk resultaat ook moge zijn, een hoog percentage bedrijven blijft niet in staat winst uit de onderneming te behalen. Deze percentages geven géén inzicht in de *omvang* van de bedrijfsresultaten en evenmin in eventuele faillissementen.

Bij de verwachte resultaten voor conjunctuur en economie belangrijke bedrijfstakken bouw, handel en horeca valt op dat het percentage positieve resultaten bij de bouw is afgenomen. Met 42 procent is dat beduidend lager dan het gemiddelde van 62 procent. Bij de horeca hebben méér bedrijven dan in 2018 aangegeven winst te verwachten (67%, was 64%). Bij de handel is sprake van een lichte stijging van het percentage van 54 procent in 2018 naar een verwachting van 56 procent voor 2019.

